

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філологіїКафедра англійської філології

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни

ВСТУП ДО МОВОЗНАВСТВА

підготовки бакалавра
спеціальності 014 Середня освіта (Англійська мова і література)
освітньо-професійної програми Середня освіта. Англійська мова

Луцьк 2021

Силабус навчальної дисципліни «ВСТУП ДО МОВОЗНАВСТВА» підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (Англійська мова і література), за освітньо-професійною програмою Середня освіта. Англійська мова.

Розробник: Чарікова Ірина Василівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри англійської філології, протокол № 1 від 30.08.2021 р.

Зміни до силабусу внесено на підставі рішення засідання науково-методичної комісії факультету іноземної філології, протокол № 7 від 02.02.2022 р.

Силабус перезатверджено на засіданні кафедри англійської філології, протокол № 10 від 04.02.2022 р.

Завідувач кафедри проф. Ущина В. А.

I. Опис навчальної дисципліни *Таблиця1(денна форма)*

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Англійська мова і література) Середня освіта. Англійська мова Бакалавр	Обов'язкова
Кількість годин/кредитів 90 год./3 кредити		Рік навчання 1
		Семестр1-ий
		Лекції 20 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні(семінарські)16 год. Консультації 6г од.
	Самостійна робота 48 год.	
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		<i>українська</i>

Таблиця1а (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Англійська мова і література) Середня освіта. Англійська мова Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 60год./2кредити		Рік навчання 1
		Семестр1-ий
		Лекції 6 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні(семінарські) 6 год. Самостійна робота 10 год.
	Консультації 68 год.	
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		<i>українська</i>

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Чарікова Ірина Василівна
Науковий ступінь	Кандидат філологічних наук
Вчене звання	Доцент кафедри англійської філології
Посада	доцент
Контактна інформація	м.т.(066)9624809
	icharikova@eenu.edu.ua, mytwins@ukr.net
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700

	Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі.
--	--

III. Опис дисципліни

1. **Анотація курсу.** Навчальна дисципліна «Вступ до мовознавства» призначена для студентів першого року навчання факультету іноземної філології і розрахована на один семестр. Ця навчальна дисципліна є першою в системі методологічних лінгвістичних дисциплін і покликана слугувати теоретико-методологічною базою для засвоєння предметів мовознавчого циклу. **Предметом** навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» виступає процес ознайомлення студентів з відомостями про природу і походження мови, основні закономірності її розвитку, місце мови серед інших явищ дійсності; особливості будови мови, основні одиниці та категорії мови, їх співвідношення; методи лінгвістичного дослідження і можливі класифікації мов світу.

2. **Пререквізити.** Вивчення цієї навчальної дисципліни ґрунтується на фонових знаннях студентів про особливості структури та функціонування мови і передбачає паралельне вивчення курсів «Основи критичного мислення» й «Англійська мова». До **постреквізитів** належать «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Вступ до фаху», «Література англійськомовних країн», «Німецька/французька мова», «Теоретичний курс англійської мови» та «Теоретичний курс німецької/французької мови».

3. **Мета і завдання навчальної дисципліни.** Мета теоретичного курсу «Вступ до мовознавства» передбачає формування у студентів професійної компетенції, яка протягом вивчення даної дисципліни реалізується через:

1) представлення основних класифікацій методів і прийомів мовознавства, характеристик мови та мислення, традиційних та сучасних теорій походження мови, характеристик парадигматичних і синтагматичних відношень між мовними одиницями;

2) ознайомлення студентів з класифікаціями звуків мови за основними та додатковими ознаками, диференціальними та інтегральними ознаками фонем,

прийомами членування мовленнєвого потоку на фразу, синтагму, такт і звук; ознайомлення з фонетичною і фонематичною транскрипцією;

3) навчання студентів характеристик типів системних відношень лексичних одиниць: синонімів, антонімів, паронімів; навчання аналізу типів переносних значень: метафоричних, метонімічних і функціональних; навчання аналізу типів фразеологічних одиниць, характеристикам граматичних значень і критеріїв виділення різних частин мови різних мов світу;

4) ознайомлення студентів з морфологічними типами мов, граматичними способами синтетичних і аналітичних мов; навчання вміння виявляти відмінності між сталими і вільними словосполученнями, характеризувати сурядні і підрядні словосполучення, аналізувати типи речень за різними ознаками, розрізняти актуальне і граматичне членування речень;

5) навчання студентів морфологічній (типологічній) класифікації мов світу, ознайомлення з афіксальними типами мов: флективними (синтетичними й аналітичними) і аглютинативними мовами; ізольованим типом мов і полісинтетичними (інкорпоруєчими).

Основними завданнями навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» є набуття студентами базових знань з проблем походження мови та її внутрішньої структури; осмислення специфіки мови як суспільного явища, розгляду її основних функцій; ознайомлення з існуючими лінгвістичними теоріями і концепціями; розгляд багаторівневої структури мови: фонетики і фонології, лексики і фразеології, словотвору і граматики (морфології і синтаксису); ознайомлення з існуючими принципами систематизації мов світу.

4. Результати навчання (компетентності). Студенти набудуть таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність спілкуватися державною мовою (в усній і письмовій формах)

на професійному рівні.

ЗК 3. Здатність до вираження національної культурної ідентичності, осмислення історії у контексті розвитку соціальних інституцій та груп, виявлення поваги до багатоманітності й мультикультурності у суспільстві; зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, техніки і технологій.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі для здійснення професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність вчитися, опановувати нові знання й застосовувати їх у практичних ситуаціях, використовуючи інформацію з різних джерел.

ЗК 7. Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, толерантного та взаємоввічливого спілкування з представниками інших професійних груп із дотриманням професійної етики.

ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про німецьку та англійську мови як особливу знакову систему, їхню природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ПРН 1. Осмислює основні завдання педагога-вчителя, який володіє фаховими знаннями і здатен незалежно мислити, відповідально діяти та вирішувати професійні й практичні завдання у галузі освіти / педагогіки, пов'язані з викладанням німецької й англійської мов у закладах загальної середньої освіти для базової школи із застосуванням інноваційних підходів, доцільних методів і технологій зорієнтованого компетентнісного та інтегрованого навчання, виховання і розвитку учнів.

ПРН 2. Вільно спілкується з професійних питань із фахівцями та нефахівцями (в тому числі представниками інших культур) державною та/або іноземними мовами усно й письмово з метою використання їх для організації й управління освітнім процесом.

ПРН 6. Використовує різні види ораторських виступів, ефективно планує виступи та добирає матеріал, оперує методикою підготовки та виголошення промови, володіє основами техніки мовлення, вміє фахово вести розгорнутий монолог/діалог та уміло застосовувати вербальні та невербальні засоби спілкування.

ПРН 8. Знає й розуміє систему мови і вміє застосовувати ці знання у професійній освітній діяльності.

ПРН 10. Здійснює аналіз мовних одиниць рідної та іноземних мов, визначає їхню взаємодію та характеризує мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 11. Аналізує й інтерпретує твори німецькомовної художньої літератури, визначає їхню специфіку й місце в літературному процесі.

ПРН 12. Ефективно використовує іноземні мови в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

5. Структура навчальної дисципліни.

Таблиця 2 (Денна/заочна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Тема 1. Предмет, завдання і методи науки про мову. Природа, сутність і функції мови.	10/12	2/2	2/-	6/10		ДС+ДБ+ РК+Р/ 5
Тема 2. Гіпотези походження мови. Основні процеси мовного розвитку. Класифікації мов світу. Письмо.	14/14	4/-	2/2	7/10	1/2	ДС+ДБ+ РК+Р / 10

Тема 3. Мова як система знаків. Система та структура мови.	12/12	2/-	2/-	7/10	1/2	ДС+ДБ+ РК+Р / 5
Разом за модулем 1	36/38	8/2	6/2	20/30	2/4	20
Тема 4. Фонетика. Фонологія. Лексикографія.	14/11	4/2	2/-	7/9	1/-	ДС+ДБ+ РК+Р / 5
Тема 5. Лексикологія. Лексична система мови. Фразеологія	14/14	4/-	2/2	7/10	1/2	ДС+ДБ+ РК+Р / 5
Тема 6. Граматика як учення про морфологічну і синтаксичну будову мови	12/13	2/2	2/-	7/9	1/2	ДС+ДБ+ РК+Р / 5
Тема 7. Частини мови та принципи їх виділення.	14/14	2/-	4/2	7/10	1/2	ДС+ДБ+ РК+Р / 5
Разом за модулем 2	54/52	12/4	10/4	28/38	4/6	20
	Бал					
	Т / 30					
	Т / 30					
Усього	90/90	20/6	16/6	48/68	6/10	

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Таблиця 3

Тема	Кількість годин		Питання для самостійного опрацювання
	денна форма	заочна форма	
Тема 1. Генетичне мовознавство. Теорія становлення мови.	12	17	Виникнення і формування людської мови.
Тема 2. Еволюційне мовознавство. Теорія еволюції мови.	12	17	Еволюційний розвиток людської мови. Еволюція знаків, вираження, змісту.
Тема 3. Основні течії сучасної лінгвістики.	12	17	Від генеративізму до нео- і постгенеративізму
Тема 4. Порівняльно-історичне мовознавство.	12	17	Передумови виникнення і основоположники порівняльно-історичного мовознавства.
Разом:	48	68	

IV. Політика оцінювання

При вивченні навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» студент виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування лекцій, опрацювання інформаційних джерел

та літератури, підготовку до семінарських занять (аналіз теоретичних відомостей, опрацювання конспекту лекції, володіння термінологічним словником дисципліни, підготовку відповідей згідно плану семінарських занять, доповнення та коментарі відповідей інших студентів, підготовку презентацій).

Поточним контролем передбачені відповіді на семінарських заняттях, що має на меті перевірку рівня знань, присутність на лекціях, наявність конспекту та виконання науково-дослідних пошукових (самостійних) завдань. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за два змістових модулі (ЗМ), становить 40.

Учасник освітнього процесу має дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу.

У разі відсутності з поважної причини на лекційному занятті студент представляє конспект теми, яку вивчали на пропущеному занятті. За відсутності на практичному (семінарському) занятті знання студента оцінюють за результатами усного опитування по темі, що, зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями.

Якщо студент хоче покращити підсумковий бал за аудиторну роботу, пропонується підготовка та захист презентації на одну із запропонованих тем (на вибір), або написання тез.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється лектором і може проводитись лише один раз згідно із розкладом проведення лекційних занять. Відсутність студента на модульному тесті оцінюється у "0" балів. Повторне складання підсумкового модульного контролю для студента можливе за умови його відсутності з поважної причини відповідно до графіка, затвердженого кафедрою практики англійської мови. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за модульну контрольну роботу в межах змістового модуля, становить 30. Максимальна кількість балів за модульний контроль після написання двох модульних

контрольних робіт дорівнює 60.

Рівень знань студента за поточний і модульний контроль оцінюється в балах, фіксується у журналі після вивчення кожного змістового модуля. Підсумкова оцінка за національною шкалою заноситься в залікову відомість.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може дібрати бали, виконавши написання інформаційно-аналітичного реферату.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90–100	Відмінно
82–89	Дуже добре
75–81	Добре
67–74	Задовільно
60–66	Достатньо
1–59	Незадовільно

VII. Рекомендована література

1. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Київ: Вища школа, 1991. 224 с.
2. Бевзенко С. П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2006. 143 с.
3. Бевзенко С. П. Короткий вступ до курсу про мову: методичні матеріали до курсу „Вступ до мовознавства”. Київ: Київський педінститут, 1983–1984. Вип. 1. 56 с.; Вип. 2. 52 с.; Вип. 2 (продовження). 58 с.
4. Білецький А. О. Про мову і мовознавство. Київ: АртЕК, 1996. 224 с.
5. Вихованець І. Р. Нариси функціонального синтаксису української мови. Київ, 1992. 285 с.
6. Вихованець І., Задорожний І. Дорогами праці й натхнення (До 70-річчя члена- кореспондента НАН України Василя Німчука). *Українська мова*. 2003. №3–4. С.150–157.
7. Герета Н. М., Торчинський М. М. Вступ до мовознавства. Київ: Товариство „Знання”, 2000. 44 с.
8. Горюшкіна О., Сікорська З. Яка прекрасна наука – мовознавство! *Дивослово*. 1998. № 1. С. 15–16.
9. Грищенко А. П. Сучасна українська літературна мова. Київ: Вища школа, 1997. 348 с.
10. Дорошенко С. І., Дудик П. С. Вступ до мовознавства. Київ, 1974. 296 с.

11. Етимологія української мови/ за заг. ред. О. І. Потапенка. Київ: Міленіум, 2005. 212 с.
12. Ковалик І. І., Самійленко С. П. Загальне мовознавство: Історія лінгвістичної думки. Київ, 1985. 214 с.
13. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. Київ, 1999. 349 с.
14. Левицький А. Е., Сингаївська А. В., Славова Л. Л. Вступ до мовознавства: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 104 с.
15. Перебийніс В. С. Кількісні та якісні характеристики фонем сучасної української літературної мови. Київ, 1993. 149 с.
16. Радчук В. Параметри і взаємодія мов. *Дивослово*. 2005. № 6. С. 36–44.
17. Самчук Л. Неперестану працювати, поки живу (про Павла Житецького). *Дивослово*. 2004. № 3. С. 65–69.
18. Семчинський С. В. Загальне мовознавство. Київ, 1996. 345 с.
19. Соссюр Ф. Де. Курс загальної лінгвістики. Київ, 1998. 244 с.
20. Crystal D. *The Cambridge Encyclopedia of Language*. Cambridge University Press, 1992.
21. Poluzhin M.M. *Lectures Notes on Historiography of Linguistics*. Вінниця: 2004.
22. Wierzbicka A. *Semantics, culture and cognition*. New York; Oxford: 1992.